

Потребують подальшого дослідження теоретичні засади процесів злиття та поглинання. Вимагають удосконалення сучасні методичні підходи щодо вибору методів злиття та поглинання, визначення факторів, які зумовлюють збільшення ринкової вартості компаній та нарощення їх міжнародної конкурентоспроможності.

Література

1. Владимирова И.Г. Слияния и поглощения компаний / И.Г. Владимирова // Финансовый менеджмент. – 2006. – № 2, февраль. – С. 51-64.
2. Гохан Патрик А. Слияния, поглощения и реструктуризация компаний / Гохан Патрик А.. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – М. : Изд-во "Альпина Бизнес Букс", 2007. – 741 с.
3. Экспертный прогноз від компанії Delphi Capital. Особливості ринку злиття і поглинання в Україні в 2011 році. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://publicity.kiev.ua>.
4. Інформаційний портал про інвестиції та фінанси. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.investfunds.ua/news/rynok-sliyaniy-i-pogloshenij-v-ukraine>.
5. Кириченко О.А. Деякі аспекти злиття та поглинання компаній у світлі побудови нової інтеграційної системи економіки / О.А. Кириченко, Е.В. Ваганова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 2 (92). – С. 45-55.
6. Кубах Т.Г. Ринок злиття та поглинання: сучасний стан та перспективи розвитку / Т.Г. Кубах // Ефективна економіка. – 2013 р., № 5. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1151>.
7. Орлова Н.С. Державне регулювання зовнішніх механізмів корпоративного управління / Н.С. Орлова // Економіка та держава : наук.-практ. журнал. – 2009. – № 2. – С. 90-93.
8. Румянцева С. Злиття та поглинання в Україні / С. Румянцева // Цінні папери України від 6.12.2012 р., № 46(743). [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=743&pub=5956.
9. Сайт міжнародної консалтингової компанії McKinsey. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.mckinsey.com/russianquarterly/topics/index.aspx?tid=23&nord=6&ns=0>.
10. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / О.О. Терещенко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 554 с.
11. Хваль Ю. Проблеми та перспективи розвитку процесів злиття та поглинання в Україні / Ю. Хваль. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://juliakhval.wordpress.com/2012/05/08/проблеми-та-перспективи-розвитку/>.

Цигиль И.Я., Петлёваная А.А. Современное состояние и перспективы развития процессов слияния и поглощения в Украине

Исследована экономическая сущность понятий "слияние" и "поглощение" (Merger and Acquisition) и приведена обобщенная классификация типов слияния и поглощения компаний. Рассмотрены состояние украинского рынка слияния и поглощения, его динамика развития за последние годы. Осуществлен анализ инвестиционной привлекательности украинского бизнеса и выделены особенности сделок слияния и поглощения. Исследованы мотивы, побуждающие предпринимателей к осуществлению процессов слияния и поглощения в условиях экономической глобализации. Также освещены основные проблемы рынка слияния и поглощения в Украине и предложены пути их решения.

Ключевые слова: слияние и поглощение компаний, рынок M & A, классификация процессов слияния и поглощения, мотивы совершения процессов слияния и поглощения, синергия, интеграция, инвесторы, рейдерство, враждебные поглощения.

Tsyhyl I.A., Petliovana O.O. Current status and future development processes mergers and acquisitions in Ukraine

The economic nature of the terms "merger" and "takeover", and summarizes the classification of types of mergers and acquisitions between companies. The state of Ukrainian market of mergers and acquisitions, its dynamic development in recent years. The analysis of investment attractiveness of Ukrainian business and singled out especially mergers and acquisitions. Investigated the motives that encourage entrepreneurs to conduct mergers and acquisitions.

ons during economic globalization. Also highlights the main issues of mergers and acquisitions in Ukraine and proposed solutions.

Keywords: mergers and acquisitions, M & A market, classification of mergers and acquisitions, motive of mergers and acquisitions, synergy, integration, investors, raiding, hostile takeover.

УДК 336.225.66

Доц. О.С. Червінська, канд. екон. наук;
студ. М.Й. Батько – НУ "Львівська політехніка"

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Проаналізовано переваги і недоліки відшкодування податку на додану вартість, а також шляхи покращення цієї процедури. Висловлено міркування щодо необхідності виводження цієї системи з огляду на економічну ситуацію в Україні. Окреслено тенденції, які стимулюють представників бізнесу до соціально відповідальної поведінки, що дасть змогу отримати економічний ефект без зайвих навантажень.

Податок на додану вартість є основним складником податкових систем багатьох країн і його використовують більш ніж у 100 державах світу. Його популярність спричинена широкою базою оподаткування, нейтральністю щодо платників та об'єктів оподаткування, надійністю та стабільністю надходжень.

Необхідність вирішення проблеми шляхом визначення оптимальних механізмів з відшкодування ПДВ зумовлює актуальність теми дослідження. Практичне значення цього дослідження полягає у тому, що авторські напрацювання може бути використано на практиці особами, що планують реформувати механізми відшкодування ПДВ та досліджувати це питання.

Мета дослідження полягає у визначенні шляхів для покращення механізму з відшкодування ПДВ у сучасних умовах на території України.

Проблеми функціонування та реформування податку на додану вартість в Україні досліджували такі автори як М.Я. Азаров, О.М. Вінник, О.Д. Данілов, Т.І. Єфіменко, Ф.О. Ярошенко та інші. Шляхи вирішення зазначеної проблеми розглядали і іноземні науковці. Напрацювання вітчизняних та іноземних авторів стали теоретично-методологічною базою цього дослідження. Податкова реформа в Україні передбачає вдосконалення податкової системи та створення сприятливих умов для ведення бізнесу шляхом послаблення фіскального тиску на нього. Серед проблем, які необхідно було вирішити насамперед, – відшкодування ПДВ[1].

Для вирішення проблеми, яка стосується бюджетного відшкодування ПДВ, пропонуємо частково змінити механізм оподаткування експорту. Щоб знизити сировинну орієнтацію експорту, можна нульову ставку податку на додану вартість застосовувати тільки для експорту енергетичних матеріалів (кам'яного вугілля та електроенергії), механічного обладнання, електрообладнання, транспортних засобів та шляхового обладнання, оптичних приладів і апаратів для фотографування або кінематографії, медико-хірургічних апаратів, годинників та музичних інструментів. У середньому частка цих виробів у загальному обсязі експорту протягом останніх дев'яти років становила 16,52 %. Для експорту іншої продукції можна запровадити звільнення від оподаткування

ПДВ. Проте запропонований механізм не позбавлений недоліків, оскільки у разі звільнення від оподаткування решти експорту, підприємства мають право віднести податок на додану вартість, сплачений постачальникам матеріалів для виготовлення продукції, на витрати, цим самим зменшується об'єкт оподаткування податку на прибуток підприємств [4].

Крім цього, для підтримки високотехнологічного сектору економіки, до якого, зокрема, відносять підприємства машинобудівної галузі, які ввозять нове обладнання та сплачують значні суми ПДВ під час його розмитнення, пропонуємо за від'ємного значення сум податку на додану вартість, обрахованого як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного періоду і сумою податкового кредиту такого ж звітного періоду відшкодування з бюджету, здійснювати у податковому періоді, наступному за звітним періодом, у якому виникло від'ємне сальдо податку на додану вартість. Такі підприємства своєчасно отримують обігові кошти завдяки поверненню ПДВ після здійснення експорту своєї продукції. Своєю чергою, для виходу із ситуації, Державна податкова адміністрація запропонувала введення автоматичного відшкодування податку на додану вартість. Право на автоматичне відшкодування ПДВ мають суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють операції, до яких застосовують нульову ставку ПДВ за останні 12 податкових періодів (місяців) і питома вага яких становить не менше ніж 40 % від загального обсягу поставок. Загальна сума розбіжностей між податковим кредитом, сформованим платником податку та податковими зобов'язаннями його контрагентів, не має перевищувати 10 % від суми заявленого бюджетного відшкодування.

Середня заробітна плата по підприємству має не менше ніж у два з половиною рази перевищувати мінімальну, встановлену законодавством, причому в кожному з останніх чотирьох звітних кварталів, чисельність працівників платника податку, які перебувають з ним у трудових відносинах протягом останніх чотирьох кварталів, має перевищувати 20 осіб та залишкова балансова вартість основних фондів на звітну дату, за даними податкового обліку, має перевищувати суму податку, заявлену до відшкодування за попередній рік, або відношення сплаченого податку на прибуток до обсягу отриманих доходів має бути вищим за середній по галузі. Крім цього, підприємству не можна мати податковий борг і бути банкрутом та необхідно вчасно підтверджувати відомості, що подаються до Єдиного державного реєстру, бути присутнім за вказаним місцем знаходження. У разі відповідності платника податків цим критеріям у нього з'являється право на автоматичне бюджетне відшкодування ПДВ. На підставі відповідної заяви, поданої до органу Державної податкової служби, здійснюється камеральна перевірка, яка проводиться протягом 20 календарних днів, наступних за граничним терміном отримання податкової декларації. Протягом трьох днів після закінчення перевірки орган державної податкової служби надає висновок із зазначенням суми, що підлягає автоматичному відшкодуванню з бюджету. Державне казначейство протягом трьох операційних днів перераховує кошти з бюджетного рахунку на поточний рахунок клієнта [3].

Установлені критерії можна вважати своєрідними правилами, а сам факт їх встановлення дає змогу платнику планувати свою діяльність з метою досяг-

нення відповідності зазначеним критеріям.

Проаналізувавши дані ДПА України і суб'єктів господарювання, про кількість відшкодувань ми можемо зробити висновок, що станом на 31.12.2012 отримали відшкодування по ПДВ великі платники податку в сумі 1,88 млрд грн (з яких 1,14 млрд грн в автоматичному режимі). Водночас представники середнього бізнесу скаржаться на затяжну процедуру відшкодування ПДВ. Статистика примушує замислитися про дієвість цієї процедури, якщо у 2012 р. з 32 підприємств ДПІ у Шевченківському районі м. Львова, які подали заявки на відшкодування ПДВ на суму 15146978,0 грн його відшкодувано 26 підприємствам на суму 16649659,14 грн, з них автоматичне відшкодування отримали 4 платники на суму 7765016,00 грн. Проведений аналіз показує, що причина в тому, що платники не відповідають критеріям автоматичного відшкодування через низький рівень зарплати і розбіжності даних за ПДВ платників і контрагентів в системі зіставлення податкових зобов'язань і податкового кредиту на рівні ДПА України [2].

Починаючи з 1 січня 2013 р. бюджетне відшкодування податку на додану вартість можна отримати як у грошовій формі, так і в формі казначейського фінансового векселя. Вексель надається протягом п'яти операційних днів після отримання висновку органу Державної податкової служби щодо правомірності бюджетного відшкодування, або протягом трьох операційних днів, якщо відшкодування автоматичне [5].

Спираючись на існуючий досвід і світову практику, варто взяти до уваги такі пропозиції щодо організації відшкодування ПДВ в Україні.

1. Проблеми з відшкодування ПДВ можна вирішити за допомогою: а) взаємозаліку зобов'язань із повернення ПДВ за рахунок податкових зобов'язань платника ПДВ або кредиторів платника ПДВ; б) списання і реструктуризації боргу уряду з відшкодування ПДВ пропорційно до списання і реструктуризації боргу платників податків перед бюджетом; в) виплати заборгованості бюджету платникам податків за рахунок державного бюджету; г) запровадження різноманітних механізмів, які дали змогу відшкодувати ПДВ шляхом співпраці з банківською сферою шляхом надання пільгових кредитів, або депозитів.
2. Проблеми існування тінювих схем з відшкодування ПДВ можна вирішити так: а) проводити детальну перевірку усіх, хто подав заявку на відшкодування ПДВ (можливо, шляхом незалежного аудиту); б) створити єдиний дуже ретельно перевірений реєстр усіх експортерів, які претендують на відшкодування ПДВ.

Як вважають у ЕВА (Європейській бізнес-асоціації), уряду необхідно законодавчо визначити, що термін перевірок для підтвердження задекларованих для відшкодування сум ПДВ не повинен перевищувати 15-20 днів, а також законодавчо закріпити відповідальність держорганів за невчасну компенсацію ПДВ [6].

Висновки. На підставі проведеного аналізу можна зробити такі висновки: досвід країн, що розвиваються, свідчить про значну кількість розроблених, впроваджених і перевірених практикою важелів та інструментів, які було використано (та які використовують) задля вирішення проблеми відшкодування ПДВ, деякі з таких важелів та інструментів може бути використано і в Україні.

Підсумовуючи, варто зазначити, що впровадження відшкодування ПДВ є позитивною тенденцією, оскільки стимулює представників бізнесу до соціально відповідальної поведінки, що дає змогу отримати економічний ефект без зайвих навантажень. Проте механізм такого відшкодування потребує удосконалення з тією метою, щоб ним могли скористатися не лише великі підприємства, але і представники середнього і малого бізнесу. Визначальним критерієм для цього, передусім, повинні стати сумлінність платника податків, а не які-небудь інші "корупційні" чинники. Перелічені нововведення, звичайно, лише частково вирішують проблеми підприємств і тому на сучасному етапі розвитку ринкової економіки в Україні необхідно вжити низку заходів щодо покращення ситуації з відшкодуванням ПДВ.

Література

1. Офіційний вісник України // Економіка // серпень, 2012.
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 1238 від 27.12.10.
3. Рижий І.М. Підвищення ефективності використання ПДВ як регулятора економічного розвитку держави в умовах глобалізації / І.М. Рижий // Інвестування: практика та досвід. – 2009. – № 18. – С. 35-38.
4. Титаренко М. Співні питання щодо особливостей сплати ПДВ / М. Титаренко // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 4. – С. 54-57.
5. Вісник податкової служби України № 1 січень 2013. – С. 15-18.
6. Иностранные инвесторы озвучили претензии к Украине. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://4post.com.ua/rus.4post.com.ua/economics/139074.html>.

Червинская О.С., Батко М.И. Преимущества и недостатки возмещения налога на добавленную стоимость

Проанализированы преимущества и недостатки возмещения налога на добавленную стоимость, а также пути улучшения этой процедуры. Высказано соображение о необходимости внедрения данной системы, учитывая экономическую ситуацию в Украине. Указаны тенденции, которые стимулируют представителей бизнеса к социально ответственному поведению, позволяющему получить экономический эффект без лишних нагрузок.

Chervinska O.S, Batko M.Yo. Advantages and disadvantages of refund of value added tax

The article analyzes the advantages and disadvantages of refund of value added tax, as well as ways to improve this procedure. Proposed to implement this system, given the economic situation in Ukraine. It should be noted that in the article along with the advantages and disadvantages outlined trends that encourage businesses to socially responsible behaviour, which make the economic effect without undue stress.

УДК 330.341.1

Доц. З.В. Юринець, канд. екон. наук;
магістрант Д.Б. Задорожений; магістрант В.В. Звір –
Львівський НУ ім. Івана Франка

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Розглянуто поняття інноваційної діяльності, завдання та умови управління інноваційною діяльністю. Досліджено досвід розвитку інноваційної діяльності у США та Японії. Проаналізовано сучасний стан інноваційної діяльності в Україні та перспективи її розвитку. Подано перелік факторів, що стримують розвиток інноваційної діяльності в Україні, і комплекс заходів для її активізації.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, управління інноваційною діяльністю, закордонний досвід, фактори активізації інноваційної діяльності.

Постановка проблеми. Світова економічна криза, в умовах глобалізації суспільних і соціально-економічних відносин, зумовила переорієнтацію основних цінностей та пошук країнами Євросоюзу прийнятної моделі економічного розвитку, яка забезпечувала б національну конкурентоспроможність і орієнтувала б національну економіку кожної країни на довготермінове зростання. Так, цією моделлю стала модель інноваційного розвитку, яка є тим фундаментом, що визначає економічну силу країни та її перспективи на світовому ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми. Питання інноваційної діяльності та її розвитку як ключового фактору економічного зростання досліджено у працях таких вчених, як О.І. Амоша, Б.М. Андрушків, Ю.М. Бажал, О.Г. Богуславська, П.П. Гаврилко, М.П. Денисенко, О.І. Заклекта, Н.Б. Кирич, А.В. Колодійчук, Н.В. Краснокутська, І.М. Підкамінний, С.Ф. Покропивний, А.В. Посипайло, Я.В. Риженко, О.М. Сазонець, О.М. Собко, П.С. Харів, Г.Ф. Хартоняк та ін. Проте окремі проблемні аспекти розвитку інноваційної діяльності в Україні залишаються не вирішеними і потребують подальших наукових пошуків.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей розвитку, управління інноваційною діяльністю в Україні та провідних країнах світу й у визначенні факторів, які стримують інноваційний розвиток нашої держави.

Виклад основного матеріалу. Європейський вибір України на шляху інтеграції у високотехнологічне конкурентне середовище зумовив необхідність формування та запровадження інноваційної моделі розвитку, яка повинна була забезпечити високі та стабільні темпи економічного зростання, вирішити певні соціальні й екологічні проблеми, забезпечити конкурентоспроможність національної економіки, підвищити експортний потенціал країни, гарантувати їй економічну безпеку та чільне місце в Європейському Союзі. Досягнення цих цілей, згідно з моделлю інтенсивного розвитку, має забезпечувати інноваційна діяльність [2, с. 28].

Згідно із Законом України "Про інноваційну діяльність", інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1]. На нашу думку, інноваційна діяльність – це спільна діяльність учасників ринку в єдиному інноваційному процесі з метою створення і реалізації інновації. Варто виокремити такі задачі та умови управління інноваційною діяльністю, як на макро-, так і мікрорівні (табл. 1).

Як свідчить статистика, багато підприємств не використовує інноваційні розробки через низку факторів, які стримують інноваційну діяльність, особливо під час фінансової кризи. Країни з розвинутою ринковою економікою знайшли вихід з кризового стану. Вони впровадили зміни у законодавстві, організаційній та фінансовій сфері підприємств, що стимулюють активізацію інноваційної діяльності. Аналіз такого зарубіжного досвіду та його подальше врахування українськими підприємствами дасть змогу реалізовувати конкурентоспроможну